

Sotsiaalministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

19.05.2021 nr 4/119

Ettepanekud töötaja tervise edendamise kulude erisoodustusemaksu alt vabastamiseks

Lugupeetud Tanel Kiik

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi kaubanduskoda) pöördub Sotsiaalministeeriumi poole ettepanekutega, mis puudutavad töötajate tervise edendamise kulude maksustamist tulu- ja sotsiaalmaksuga. Kaubanduskoda teeb ettepaneku tõsta tulumaksuseaduse § 48 lõikes 5⁵ sätestatud tervise edendamise kulude maksuvaba piirmäära ning laiendada tervise edendamise kulude nimekirja, mida ei maksustata erisoodustusena.

Kuigi ettepanekud puudutavad otseselt tulumaksuseaduse muutmist, on need siiski seotud ka sotsiaalmaksuga, kuna erisoodustuste tulumaksuvabastus tähendab automaatselt ka sotsiaalmaksuvabastust (vastavalt sotsiaalmaksuseaduse § 2 lõike 1 punktile 7).

Ühtlasi märgime, et oleme oma ettepanekut selgitanud ka rahandusministeeriumile, kuid kuna küsimus puudutab otseselt rahvatervise aspekti, tervishoiu rahastamist sh tasuliste teenuste osutamist ja omatulu teenimist ning töösuhteid, siis pidasime vajalikuks saata omapoolsed ettepanekud ka sotsiaalministeeriumile.

Kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt on enamik töötajate tervise edendamiseks tehtavatest kuludest käsitletavad erisoodustusena ning maksustatakse tulu- ja sotsiaalmaksuga. Erisoodustusena ei käsitleta peamiselt vaid neid kulutusi, mis on tehtud töötervishoiuarsti antud konkreetsete töötajapõhiste soovitude alusel ja neid kulutusi, mis tulenevad töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13 lõikest 1. Lisaks sellele saab maksuvabalt hüvitada vaid mõned üksikud konkreetsetelt piiritletud töötaja tervise edendamise kulud vastavalt TuMS § 48 lõikele 5⁵.

Probleem

Meie hinnangul ei võimalda kehtiv regulatsioon tööandjal piisavalt palju panustada töötaja tervisesse ja pigem demotiveerib sellesuunalisi tegevusi. Maksuvaba piirmäär on võrdlemisi madal ning maksusoodustusega on hõlmatud vaid väga piiritletud hulk teenuseid. Mõistame, et need tervise edendamise kulud, mis ei ole hõlmatud TuMS § 48 lõikega 5⁵, saab tööandja hüvitada näiteks riskianalüüsi alusel, kuid selleks peaks

ESTONIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY / ЭСТОНСКАЯ ТОРГОВО - ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА
TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REG NO 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE / WWW.ENTERPRISE-EUROPE.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub ligi 3400 ettevõtet, kellest enamik on väikese- ja keskmise suurusega. KAUBANDUSKOJA LIIKMED ANNAVAD ÜLE 40 PROTSENDI EESTI ETTEVÕTETE KÄIBEST, LIGI 40 PROTSENTI PUHASKASUMIST JA TASUVAD ÜLE 40 PROTSENDI RIIKLIKEST MAKSUDEST. KAUBANDUSKODA ESINDAB JA KAITSEB KÕIGI ETTEVÕTJATE ÜHISHUVE NING ON MITTERIIKLIK JA APOLIITILINE ORGANISATSIOON.

olemas olema ikkagi konkreetne seos töökeskkonna ohuteguriga ja hüvitatav teenus peaks olema asjakohane meede ohutegurist tuleneva terviseriski vältimiseks või vähendamiseks. Tihtipeale võibki tekkida kahtlus just meetme asjakohasuses ja seega ka maksuvabastuses. Ka töötervishoiuarsti otsused võivad väga erinevad ja tihtipeale liiga üldised olla, mistõttu ei ole töandjale alati selge, millist abinõud ta täpsemalt rakendada tohib. Näiteks tõusetub see küsimus sageli töötajale massaažiga seonduvate kulude hüvitamisel. Ei ole alati selge, kas ja millist massaaži võib maksuvabalt hüvitada. Ebaselgus aga vähendab omakorda töandjate motivatsiooni panustada.

Selleks, et töandja oleks tänasest julgem ja motiveeritum oma töötajate tervisesse panustama, on vaja, et teatud teenused oleksid TuMS § 48 lõikega 5⁵ selgelt paika pandud ja töandja saaks neid julgelt piirmäära ulatuses hüvitada.

Kaubanduskoja hinnangul peaksid töandjal olema tänasest paremad ja selgemad võimalused toetamaks oma töötajate tervisemurede ennetamist ja tervise paremaks muutmist, kuivõrd kaasaegne töösuhe ka sellist panustamist üha sagedamini eeldab. Ka rahvatervise edendamise seisukohast oleks selline tegevus, mis on suunatud inimeste heaolu kasvatamisele ja tervise edendamisele vajalik.

Eeltoodust lähtuvalt teeb kaubanduskoda järgnevad ettepanekud:

1. tõsta TuMS § 48 lõikes 5⁵ sätestatud maksuvaba piirmäära 200 euroni kvartalis;
2. täiendada TuMS § 48 lõikes 5⁵ erisoodustusena mittemaksustatavaid tervise edendamise kulusid järgmiste kuludega:
 - „6) vaktsineerimise kulutused;
 - 7) töökeskkonna riskianalüüsist tulenevast vajadusest väljuvate terviseuuringute kulud;
 - 8) kulutused riiklikusse registrisse kantud spetsialistide tasulistele tervishoiuteenustele;
 - 9) ergonoomilise töökoha kujundamise kulud.“
3. muuta TuMS § 48 lõike 5⁵ punkti 4 sõnastust järgmiselt:
„4) kulutusi tervishoiutöötajate riiklikusse registrisse kantud või vastavat kutsetunnistust omava taastusrsti, füsioterapeudi, tegevusterapeudi, kliinilise logopeedi või kliinilise psühholoogi teenustele või nende poolt vahendatud teenustele ning massaažiteenustele;

Järgnevalt selgitame oma ettepanekuid ja nende mõjusid.

1. Maksuvaba piirmäära tõstmine

Selleks, et töandja saaks senisest paremini panustada oma töötajate tervisesse, et sellist tegevust rohkem ka motiveerida, tuleks tõsta tervise edendamiseks tehtavate kulude maksuvaba piirmäära. Kaubanduskoja hinnangul oleks mõistlik tõsta piirmäära 100 euro pealt 200 euroni, st töandja saaks maksuvabalt hüvitada tervise edendamise kulusid töötaja kohta 200 eurot kvartalis ehk 800 eurot aastas.

Mõistame, et see tõenäoliselt vähendab mingil määral riigile laekuvat maksutulu (need, kes täna tasuvad üle piirmäära saavad soodustuse), kuid leiame, et negatiivne mõju riigieelarvele on lõppkokkuvõttes pigem väike, kuna vastavate kulude hüvitamine on tööandjate jaoks vaid võimalus, mitte kohustus ning samuti ei ole ka töötajad kohustatud hüvitist kasutama juhul, kui tööandja on seda võimaldanud. Samuti on teada, et tänagi otsivad tööandjad võimalusi vastavate kulude tegemiseks maksuvabalt, kuid selliste lahenduste kasutamine on selgelt ebamõistlik ja ebaefektiivne.

Lisaks sellele, et hüvitise pakkumine ja kasutamine on vaid võimalus, mitte kohustus, tuleb tähele panna ka seda, et tegelikult on muudatusel riigieelarvele ja riigile üldiselt ka positiivne mõju. Kui tööandjad panustavad senisest enam töötajate tervisesse muutub töötajate tervis tõenäoliselt ka üldiselt paremaks ning seeläbi vähenevad ka riigi poolt tervishoiuvaldkonda tehtavad kulud. Lisaks, kui piirmäära tõstmise tõttu asutakse tervisega seotud teenuseid enam tarbima, suurendab see hoopis käibemaksu laekumist riigieelarvesse. Muudatus panustab ka üleüldiselt inimeste tervise ja heaolu edendamisse ning rahvatervise paranemisse.

2. Maksuvabade kulude loetelu laiendamine

Kaubanduskoda on saanud liikmetelt tagasisidet, et tööandjad sooviksid enam investeerida töötajate tervisesse ning heaolusse, samas kaasneb sellega täna märkimisväärne maksukoormus, mis saab nii mõnigi kord töötaja tervisesse panustamisel takistuseks.

Idealis võiks tööandjal olla võimalus ilma maksukoormuseta hüvitada kõik töötaja tervisega seonduvad kulud, et ennetada suuremate ja kulukamate terviseprobleemide tekkimist, kuid mõistame siiski, et liiga laia seadusesõnastusega võib kaasneda selle kuritarvitamise oht. Seetõttu teemegi ettepaneku lisada maksuvabastuse alla üksnes konkreetsed, piiritletud teenused. Nende lisamine seadusesse annab tööandjatele julguse ja parema võimaluse mõjutada töötajate tervist paremuse poole ning tõsta töötajate huvi oma tervise eest hoolitseda, millel on omakorda palju laiem mõju, sh ühiskonnale üleüldiselt.

2.1. Vaktsineerimine, terviseuuringud, tasulised tervishoiuteenused

Tööandjal võiks olla võimalus panustada ilma oluliste takistusteta eelkõige just haiguste ennetamisse. Nimelt võiks seadus võimaldada tööandjal maksuvaba piirmäära ulatuses lasta oma töötajad vaktsineerida (näiteks gripivaktsiin, puukentsefaliidi vaktsiin jm) ilma eraldi riskianalüüsi korraldamata ning saata töötajad täiendavatele terviseuuringutele, mis väljuvad riskianalüüsist tulenevast vajadusest (tervisekontrolliga hõlmatud uuringutest). Näiteks saata töötaja mõnele vereuuringule (vitamiinitaseme, allergiate vms olemasolu tuvastamiseks), koormustestile jne. Uuringutulemused aitavad töötajal saada paremat ülevaadet oma tervisest ning paremaid võimalusi tervise hoidmiseks ning parandamiseks, millel on omakorda laiem mõju, sh ka töömotivatsioonile, töövõimekusele pikas perspektiivis jne. Samuti oleks asjakohane, kui tööandja saaks hüvitada ka töötaja kulutused tasulistele tervishoiuteenustele, mida osutavad riiklikusse

registrisse kantud arstid ja muud spetsialistid. Siia alla läheksid näiteks hambaravikulud, eriarsti vastuvõtt jm.

2.2. Ergonoomilise töökoha kujundamise kulud

Kehtiv kord võimaldab küll töandjal maksuvabalt hüvitada ergonoomilise töökoha kujundamise kulud, kuid praktikas on ettevõtjatel tekkinud probleeme seoses sellega, et teatud juhtudel tuleb need kulud siiski (osaliselt) maksustada. Näiteks, kui kodukontorisse soetatud vara (tool, laud jms) töösuhte lõpetamisel või kontorisse tagasi kolimisel töandjale ei tagastata, tuleb leida vara turuhind ning maksustada erisoodustusena.

Arvestades sellega, et kodukontoris (ja ka kodukontoris ja kontoris kombineerituna) töötamise võimalust kasutatakse järjest enam ja seejuures on töandjal tülikas töösuhte või kodukontoris töötamise lõpetamisel kõiki laudu ja toole kokku koguda või vara turuhinda välja arvutada, siis oleks mõistlik lisada need kulutused samuti TuMS § 48 lõike 5⁵ erandi alla. Selliselt saaks töandja kulud TuMS-is sätestatud piirmäära ulatuses hüvitada ilma, et peaks muretsema selle pärast, mida tagastatud laudade ja toolidega hiljem peale hakata.

2.3. Taastusarsti, füsioterapeudi, tegevusterapeudi, kliinilise logopeedi või kliinilise psühholoogi vahendatavad teenused

Peame positiivseks, et täna saab vastavalt TuMS § 48 lg 5⁵ p 4 töandja töötajale erisoodustusmaksu vabalt hüvitada kulutusi tervishoiutöötajate riiklikusse registrisse kantud või vastavat kutsetunnistust omava taastusarsti, füsioterapeudi, tegevusterapeudi, kliinilise logopeedi või kliinilise psühholoogi teenuseid, kuid liikmetelt saadud tagasisidest nähtub, et see võimalus on liialt piiritletud. Ettevõtjatele teadaolevalt kasutatakse nende teenuste osutamiseks praktikas ka erinevaid seadmeid ning teisi spetsialiste (kes ei pruugi kehtiva sõnastusega hõlmatud olla). Näiteks võivad füsioterapeudid oma teenuse osutamise käigus kasutada erinevaid massaažiseadmeid, mille annavad kliendile koju kaasa (ja klient käivitab need seadmed ise) selleks, et klient saaks teenust kasutada regulaarselt (näiteks mitu korda nädalas) ilma, et peaks selle eest iga kord spetsialisti visiiditasu maksma. TuMS § 48 lg 5⁵ punkti 4 sõnastuse järgi tuleks aga selline teenuse osa maksustada erisoodustusena, kuna seda ei osuta vahetult sättes nimetatud spetsialist. Erisoodustusena tuleks maksustada ka sellised juhud, kus kutsetunnistust omav füsioterapeut on inimese üle vaadanud ning kõik tegevused paika pannud, aga tegevusi juhib/kontrollib mõni muu füsioterapeudi töötaja. Arvestades sellega, et piirkonniti võib TuMS § 48 lg 5⁵ punktis 4 nimetatud spetsialiste olla vähe, oleks asjakohane laiendada punkti sõnastust nii, et ka vastava spetsialisti määratud või vahendatud teenus oleks samuti erisoodustusmaksu vaba. See võimaldaks ka kaugemates ja väiksemates kohtades asuvatel töandjatel ergutada oma töötajaid terviseteenuseid kasutama.

Nii vaktsineerimine, terviseuuringud, ennetavad terviseteenused kui ka ergonoomilise keskkonna loomine aitavad haigusi ennetada või juba varakult avastada ning haiguste

süvenemist takistada. See aga omakorda pikendab inimese tervena elatud aastaid. Ühe otsese mõjuna võib välja tuua ka töötaja haiguspäevade vähenemise. Lõpptulemus on ka riigile positiivne, kuivõrd vähenevad tervishoidu suunatud kulud. Ettepanekus toodud muudatused omavad seega positiivset mõju nii konkreetsete töötajate tervisele kui ka tervishoiule üldiselt, samuti ka tööhõivele, töösuhte olemusele ja sisule ning töötingimustele.

Kaubanduskoja ettepanekud toetavad ka mitmete valitsuse plaanide ja eesmärkide täitmist. Näiteks on Eesti Reformierakonna ja Eesti Keskerakonna koalitsioonilepingus rõhutatud mh iga inimese tervise ja heaolu edendamise olulisust. Ka Vabariigi Valitsuse strateegias „Eesti 2035“ on olulisele kohale seatud inimeste tervis. Üks strateegia sihtidest on tervist hoidev Eesti inimene, st inimene on terviseteadlik ning hoolitseb oma vaimse ja füüsilise tervise eest. Tervise hoidmist hinnatakse strateegia järgi muu hulgas elanike tervena elatud eluaastate, tööhõives ning spordis osalemise määra alusel.

Mõistame, et kõikide tervise edendamise teenuste erisoodustusmaksust vabastamine ei pruugi riiklikku tervisesüsteemi sobitada. Seetõttu oleme valmis oma ettepanekuid täiendavalt selgitama ja arutama, et lõpuks jõuda kõiki osapooli arvestava lahenduseni.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Kristina Jerjomina kristina.jerjomina@koda.ee, 604 0071